

راهنمای افراد رابط اسفیر و مطالبه‌گران^۱ بشردوستانه

بحث موضوعیت استانداردهای جهانی بشردوستانه درخصوص کیفیت و پاسخگویی در پاسخ‌دهی ملی به سوانح در این راهنمای موضوعی تشریح شده است. پیامها و آموخته‌های کلیدی راهنمای حاضر با هدف گسترش تعامل افراد رابط اسفیر و کارکنان حوزه مطالبه‌گری با نمایندگان نهادهای ملی مدیریت سوانح درخصوص اسفیر و سایر استانداردهای شراکت بشردوستانه^۲ تدوین شده‌اند.

جلب مشارکت نهادهای ملی مدیریت سوانح در زمینه استانداردهای جهانی بشردوستانه

در کتاب راهنمای اسفیر، نقش و مسئولیت اصلی کشور میزبان... و نقشی را که سازمانهای بشردوستانه در پشتیبانی از اجرای این مسئولیت ایفا می‌کنند، به رسمیت شناخته می‌شوند.

(کتاب راهنمای اسفیر، ۲۰۱۸، صص ۱۶-۱۵)

سوانح همراه با فرصتی برای اجرای سیاستهای بشردوستانه موجود و تشویق اعمال تغییر نهادی و قانونگذاری در موارد مقتضی هستند. دولت‌های ملی مسلماً مسئول رفاه شهروندان کشور هستند اما در عین حال، دست‌اندرکاران بشردوستانه (شامل سازمانهای اجتماع‌محور^۳، سازمانهای مردم‌نهاد (سمنها)^۴ ملی و بین‌المللی، سازمانهای امدادی دوجانبه و سازمان ملل متحد) نقش خطیری را در پشتیبانی از دولت‌ها در پاسخ‌دهی سوانح ایفا می‌کنند.

بر اساس چارچوب هیوگو برای اقدام^۵، دولت‌ها باید در قبال تأمین پاسخ‌دهی هماهنگ و متداوم به سوانح پاسخگو باشند. با این وجود، اهمیت ساختارهای نهادی در آمادگی، پاسخ‌دهی، بازسازی و بازسازی در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی در این چارچوب تأکید شده است. کشورهای متعددی قوانین مدیریت خطر سوانح را تصویب کرده‌اند و تعداد سازوکارهای ملی رسماً ثبت شده به تدریج در طی دهه‌های اخیر رشد داشته‌اند. چارچوب سندای برای کاهش خطر سوانح^۶ (۲۰۱۵ - از این پس به اختصار "چارچوب سندای") حاوی چرخشی صریح از تمرکز بر مدیریت سوانح به تمرکز بر مدیریت خطر سوانح در قالبی یکپارچه و متداوم است. چارچوب سندای حاوی تأکید بیشتر بر نقش سازوکارهای ملی در تقویت حکمرانی خطر سوانح است.

نقش نهادهای ملی مدیریت سوانح در چرخه مدیریت سوانح

عوامل متعددی باعث شکل‌گیری نقش کشور در راهبری یا هماهنگی پاسخ‌دهی می‌گردند که یکی از این عوامل عبارتست از آنکه نهاد دولتی مشخصاً مسئول هماهنگی یا اجرای پاسخ‌دهی بشردوستانه تعبیه شده است یا خیر.

^۱ advocates

^۲ Humanitarian Standards Partnership (HSP)

^۳ community-based organizations (CBOs)

^۴ non-governmental organizations (NGOs)

^۵ Hyogo Framework for Action

^۶ Sendai Framework for Disaster Risk Reduction

اینگونه نهادها اغلب نهادهای ملی مدیریت سوانح عنوان می‌شوند.

نهادهای ملی مدیریت سوانح، تدوین سیاستها و راهکارها را برای مدیریت و پاسخ‌دهی به‌موقع و اثربخش بر عهده دارند. ساختارهای متعدد این دسته از نهادها در سرتاسر جهان تعریف شده‌اند:

۱. وجود نهاد رابط اصلی مدیریت سوانح که هماهنگی را پیگیری می‌کند و در اجرا نقشی ندارد.

۲. مدیریت سوانح شاید به صورت موازی با وزارتخانه‌های متعدد در دولت اجرا شود.

۳. سازمانهای اجرایی موجود را می‌توان به عنوان مبنایی برای مدیریت سوانح بکار برد.

طراحی و ساختار نهاد ملی مدیریت سوانح بستگی به نمایه خطر کشور و ظرفیتهای سازگاری آن کشور دارد. سیاستهای ملی اغلب همراه با نقشی مهم در مدیریت سوانح هستند. از این رو، کشورهای هم‌مرز و دارای نمایه‌های مشترک خطرات و مخاطرات طبیعی می‌توانند رویکردهای مختلفی را برای مدیریت سوانح اتخاذ نمایند و رویکردهای گوناگون مدیریت سوانح پس از روی کار آمدن دولتی جدید، قابل تغییرند.

نهادهای ملی مدیریت سوانح موظف به اتخاذ اقداماتی در راستای پیشگیری، کاهش، آمادگی و ظرفیت‌سازی در برابر سوانح هستند. با همکاری و هماهنگی تنگاتنگ مابین کنشگران بشردوستانه و دولت (در تمامی سطوح) می‌توان به تضمین اتخاذ اقدامات و دستیابی به میزان بیشتر آمادگی دست پیدا کرد.

برای مثال سازمان اصلی دارای اختیارات و منابع کافی به منظور هماهنگی تمامی نهادهای مربوطه در حوزه مدیریت سوانح از جمله وزارتخانه‌ها، حامیان مالی بین‌المللی، سمنها و بخش خصوصی باید ایجاد شود. اینترورکس^۱ (۱۹۹۸)

نحوه پشتیبانی استانداردهای جهانی بشردوستانه از پاسخ‌دهی ملی به سوانح

کتاب راهنمای اسفیر که پیش‌تاز ادغام رویکرد حق‌محور در پاسخ‌دهی به سوانح است، متشکل از مجموعه مشترک اصول، حقوق و استانداردهای جهانی راهنمای اقدامات در حوزه‌های اساسی پاسخ‌دهی بشردوستانه می‌باشد.

در این استانداردها، از فرایندهای سیاستگذاری محلی از طریق تأکید بر لزوم بنیادین تأمین کمکهای همراه با پاسخگویی پشتیبانی به عمل می‌آید تا به زنده‌مانی، بازتوانی و بازسازی زندگی افراد کمک شود.

باورهای محوری و اصول اسفیر مشخصاً در عرصه تعامل با نهادهای ملی مدیریت سوانح موضوعیت دارند:

در منشور بشردوستانه، باور مشترک تمامی کنشگران بشردوستانه تصریح شده است: "کلیه افراد متأثر از بحران از حق دریافت حمایت و کمک برخوردارند." مهم مذکور، بنیان اسفیر و متضمن شرایط پایه برای زندگی همراه با کرامت است. با اصول توصیف شده در منشور می‌توان به دست‌اندرکاران بشردوستانه و دولتهای ملی کمک کرد تا بر اولویت ضرورت بشردوستانه تأکید نمایند^۲.

^۱ Interworks

^۲ ضرورت بشردوستانه عبارتست از حفاظت برخورداری از کمک بشردوستانه و ارائه آن (منشور رفتاری - بنگرید به پیوست ۱ کتاب راهنمای بشردوستانه اسفیر). منشور بشردوستانه مبتنی بر این ضرورت است و در آن تصریح شده است که "اقداماتی را باید به منظور پیشگیری و کاهش آلام ناشی از سوانح و مخاصمات اتخاذ نمود".

- **اصول حمایتی** ترجمان اصول حقوقی به اقداماتی است که در پاسخ‌دهی بشردوستانه بکار می‌روند. اصول چهارگانه پشتیبان حقوق مندرج در منشور بشردوستانه هستند و در این اصول تأکید شده است که دولت یا سایر مقامات مسئول هم در قبال رفاه افراد درون کشور یا تحت کنترل آنها و هم در جهت ایمنی غیرنظامیان در مخاصمات مسلحانه، مسئولیت قانونی دارند.
- **استاندارد محوری بشردوستانه** شامل تعهدات نه‌گانه است که مسئولیتهای سازمانی و فرایندهای اساسی در راستای ارتقای کیفیت و اثربخشی کمک در این تعهدات تشریح شده‌اند. استاندارد مذکور در جهت پشتیبانی از پاسخگویی بیشتر در برابر اجتماعات و افراد متأثر از بحران، کارکنان، حامیان مالی، دولت‌ها و سایر دست‌اندرکاران ذکر شده در این تعهدات، تدوین شده است.
- چهار بخش کلیدی پاسخ‌دهی در **فصلهای فنی** اسفیر پوشش یافته‌اند: تأمین آب، فاضلاب و بهداشت شخصی (آفاب) – امنیت غذایی و تغذیه – سرپناه و سکونتگاه – سلامت. در سراسر این فصلها، هدف کاهش اثرگذاری منفی نامتناسب بحرانهای بشردوستانه بر بخشهای آسیب‌پذیر جامعه (کودکان، سالمندان و افراد دارای معلولیت) پیگیری می‌شود. علاوه بر این، اقدامات کاهش خسارت در بخشهای کشاورزی، دامداری، تجارت و سایر منابع معیشتی تأثیرگذار بر بازارها و بازدارنده پیشرفت اقتصادی در این فصلها پیشنهاد شده‌اند. روشهای بهبود شرایط در سکونتگاههای موقت و حمایت از حق برخورداری افراد متأثر در بحران نسبت به کرامت، حمایت و کمک مشروع نیز ارائه شده‌اند.
- اسفیر حاوی اصول راهنمای کلیدی برای کنشگران بشردوستانه است. البته در خلال دهه گذشته، سایر ابتکارات عمل به تدوین مجموعه استانداردهای تکمیلی حاوی مبنای اخلاقی و فلسفی مشترک منجر گشتند که تحت عنوان شراکت استانداردهای بشردوستانه^۱ گروه‌بندی شده‌اند. هدف از شراکت مذکور عبارتست از ارتقای کیفیت و پاسخگویی اقدامات بشردوستانه در تمامی بخشها و ارائه رویکرد هماهنگ در راستای پشتیبانی از اعمال استانداردها.
- برای تضمین مشارکت معنادار در پاسخ‌دهی سوانح، تمامی این استانداردها را باید از طریق تعامل فعال با اجتماعات متأثر پیگیری کرد.
- استانداردهای جهانی بشردوستانه را باید نه در قالب مجموعه التزام‌آور قوانین بلکه شاخصهایی به منظور تأثیرگذاری بر عملکرد مناسب بشردوستانه و ارائه اطلاعات در اعمال و دستیابی به آنها قلمداد نمود. مطابق با مقدمه کتاب راهنمای اسفیر: "میزان رعایت استانداردها توسط سازمانها به دامن‌های از عوامل بستگی دارد که برخی از آنها خارج از حیطه آن سازمانها هستند."
- استانداردها متشکل از موارد زیرند:
- حداقل استانداردها برای حمایت از کودکان در اقدامات بشردوستانه: ائتلاف برای حمایت از کودکان در اقدامات بشردوستانه^۲.
- راهکارها و استانداردها برای دامداری در بحران^۳.
- حداقل استانداردهای بازتوانی اقتصادی^۴.
- حداقل استانداردها برای آموزش در بحران: آموزش، استانداردهای شبکه میان‌سازمانی برای آموزش در بحرانها^۵.

^۱ بنگرید به: <http://humanitarianstandardspartnership.org/StandardList>

- حداقل استانداردها برای تحلیل بازار^۱.
- استانداردهای شمولگرایی بشردوستانه برای سالمندان و افراد دارای معلولیت: کنسرسیوم سن و معلولیت^۲.
- حداقل استانداردها برای مدیریت اردوگاه: خوشه جهانی هماهنگی و مدیریت اردوگاه^۳.
- استانداردهای اسفیر.

این استانداردها که بر بنیادهای حقوقی و اخلاقی اندیشه بشردوستانه با بهره‌گیری از شواهد و تجربیات تدوین شده‌اند، حاوی راهکارهای عملی هستند و عملکرد مناسب تسهیلگر تعاملات بشردوستانه در سرتاسر جهان در آنها جلوه‌گر سازی^۴ شده‌اند.

استانداردهای مذکور با تمرکز بر موارد ذیل حاوی مرجع بین‌المللی پاسخ‌دهی بشردوستانه حق‌محور، متداوم، منسجم و پاسخگو هم برای دولتها و هم برای سازمانهای بشردوستانه می‌باشند:

- هدف گذاری جمعیت که بیشتر از سایرین نیازمند پشتیبانی است (مداخلات نیازمحور).
- تضمین ملاحظات حمایتی با حفظ ارزش کرامت جمعیت متأثر.
- تقویت مداخلات "حق‌محور".
- ارتقای مشارکت در سطوح ملی و محلی.
- تشویق بومی‌سازی – ارتقای ظرفیتهای محلی موجود.
- تقویت کیفیت پاسخ‌دهی.
- تشویق پاسخگویی (نسبت به جمعیت‌های متأثر).
- کمک به بهبود هماهنگی دست‌اندرکاران بشردوستانه.

تصویب استانداردهای جهانی در سطح ملی

از اواسط دهه ۲۰۰۰ الی ۲۰۱۰، نهادهای متعدد ملی مدیریت سوانح استانداردهای جهانی را در راهکارها و سیاستهای ملی مدیریت سوانح خود ادغام کرده‌اند که این روند باعث ارتقای هدف گذاری و شمولگرایی شده است.

تصویب استانداردهای جهانی بشردوستانه یا اقتباس از آنها باعث همواری مسیر متابعت از تعهدات بین‌المللی از جمله چارچوب سندای شده است. در هندوستان، اعضای اسفیر آن کشور که در واقع ائتلاف ملی سازمانهای بشردوستانه و نهادهای دولتی از جمله مؤسسه ملی مدیریت سوانح (تحت نظارت وزارت کشور) است، به تصویب قانون مدیریت سوانح کشور در سال ۲۰۰۵ کمک کردند. اسفیر هندوستان همچنین از تدوین

^۱ Minimum Standards for Market Analysis (MISMA): Cash Learning Partnership (CaLP)

^۲ Humanitarian Inclusion Standards for Older People and People with Disabilities: Age and Disability Consortium

^۳ Minimum Standards for Camp Management: Global Camp Coordination and Camp Management (CCCM) Cluster

^۴ showcase

مشارکتی حداقل استانداردهای نهاد ملی مدیریت سوانح در پاسخدهی سوانح در موقعیت آن کشور همراه با راهکارهای اجرا پشتیبانی به عمل می‌آورد.

در **گواتمالا**، دبیرخانه اجرایی سازمان ملی هماهنگی برای کاهش سوانح که در سال ۱۹۹۶ احداث شد و مسئول هماهنگی تلاشهای میان بخشی امداد در سوانح است، استانداردهای اسفیر را رسماً تصویب کرد و کلیه درخواستهای کمک باید مطابق با راهکارهای اسفیر باشند. در سال ۲۰۰۹، قائم مقام رئیس جمهور گواتمالا امضاکننده افتخاری تفاهمنامه کاربرد اسفیر و سایر استانداردها در پاسخدهی سوانح بود و این اقدام تأثیر کلیدی بر تثبیت نقش استانداردهای اسفیر در امداد سوانح در کشور بر جای گذاشت.

در **اندونزی**، اسفیر و سایر استانداردهای بشردوستانه در استانداردهای ملی شایستگی حرفه‌ای کاری در زمینه مدیریت سوانح و همچنین استانداردهای ملی پاسخدهی به سوانح تصویب شدند.

در **ویتنام**، تمرینهای مطابقت‌دهی رسمی به عنوان بخشی از برنامه شبکه میان‌سازمانی برای آموزش در بحران به منظور پشتیبانی از پاسخدهی به بخش آموزش و فرایند کاهش و آمادگی سوانح بکار رفتند. استانداردهای مطابقت یافته با موقعیت برای مطالبه‌گری تقویت قانون ملی آمادگی و پاسخدهی به سوانح از سوی دولت در راستای آموزش مدیران مدارس در زمینه آمادگی مدارس و همچنین تدوین ابزار خودارزشیابی مدارس استفاده شدند.

در **عراق** که هم در معرض مخاطرات طبیعی و هم در معرض مخاطرات محصول بشر است، نگرش سازنده دولت و همچنین دست‌اندرکاران بین‌المللی (بشردوستانه) به تدوین قانون مشخص مرتبط با سوانح و ایجاد ظرفیت پاسخدهی منسجم و تحت مالکیت و رهبری محلی در کلیه سطوح انجامیده است.

اقتباس استانداردهای جهانی در سطوح زیرملی (استانی یا شهری)

نهادهای ملی مدیریت سوانح دارای ساختارهای زیرملی برای پوشش استانها یا ایالات (تقسیمات کشوری مقام مسئول ملی) هستند.

بسته به ماهیت دولت (چه متمرکز و چه غیرمتمرکز / فدرال)، ممکن است که تعامل با مقامات مسئول زیرملی مدیریت سوانح مفیدتر از تعامل با مقامات ملی (از منظر دستیابی به برنامه‌ریزی پاسخدهی شمولگرا و متداوم) باشد. دو نمونه این رویکرد ذیل توصیف شده‌اند.

در **آرژانتین**، سمنها تحت رهبری سازمان توسعه و امداد آدونتیسست به تشویق مقامات ملی محلی در جهت تصویب اسفیر در کشور پرداختند. در نوامبر ۲۰۱۹، نسخه ۲۰۱۸ اسفیر به مقامات مسئول استانی و کنشگران بشردوستانه جمهوری آرژانتین در حضور دبیر حمایت مدنی دولت استان سالتا ارائه شد.

نهاد استانی مدیریت سوانح **پاکستان**^۱ رویکرد مرکب ارتقای آگاهی، تمرکز بر نیازها و پشتیبانی فنی پیچیده را به منظور مطابقت استانداردهای شمولگرایی بشردوستانه با عملیات پاسخدهی به سوانح اجرا می‌کند. این دستاورد محصول مطالبه‌گری پایدار، متمرکز و همراه با اطلاعات کافی است. نکته جالب آنکه نهاد مذکور از حداقل استانداردهای اسفیر در برنامه ملی مدیریت سوانح بهره برد و به مقامات مسئول استانی دستور داد که استانداردهای جهانی را در عملیات پیش از وقوع سوانح و پاسخدهی در نظر بگیرد.

"در نهادهای استانی مدیریت سوانح پاکستان، فرایندی را تعبیه کرده‌ایم که با ارزیابی نظامها و سیاستها آغاز شد و با برنامه‌ریزی اقدامات ادامه پیدا کرد. گروههای مشورتی فنی متعاقباً ابزار خود را برای ارزیابی اولیه نیازها و جمع‌آوری داده‌ها به مدت حداقل یک سال بررسی کردند تا

دانشته‌های بدست آمده را از استانداردهای شمولگرایی بشردوستانه کاملاً ادغام نمایند. نمونه عملی شامل دسترسی‌پذیری کالبدی اداره نهاد مدیریت سوانح استان خیبرپختونخوا برای افراد دارای کلیه انواع معلولیت است.^۱

انور سادات، مشاور پیشین شمولگرایی، سازمان بین‌المللی هِلپ‌اِیج (کمک به سالمندی)^۱، پاکستان

اقتباس استانداردهای جهانی در سطح وزارتخانه‌ها

وزارتخانه‌های مختلف (آب و فاضلاب [انرژی]، بهداشت، آموزش [و پرورش]، غیره) به ارزیابی، تحلیل و توجه به سوانح به اشکال گوناگون و با ساختارهای مختلف می‌پردازند و سطوح ملی و شهری را پیوند می‌دهند.

با بهره‌مندی از استانداردهای جهانی بشردوستانه می‌توان به روند همراستایی بیشتر فرایندهای متعدد نهادینه شدن از طریق پیشنهاد رویکردهای فنی مبتنی بر همان منطق کرامت و انسانیت کمک نمود.

چنین موردی را می‌توان در فیلیپین مشاهده کرد که در آن، وزارت بهداشت استانداردهای اسفیر را در ابزار جیبی^۲ بحران خود ادغام کرده است (وزارت بهداشت، جمهوری فیلیپین، ۲۰۱۲).

در اتیوپی، راهکارها و استانداردها برای دآمداری در بحران در راهکارهای ملی برای مداخلات امداد دآمداری در مراتع اتیوپی (وزارت کشاورزی و توسعه روستایی، ۲۰۰۸) بکار رفته‌اند و در عرصه عمل استفاده می‌شوند.

در ژاپن توسعه یافته که دائماً در معرض مخاطرات ژئوفیزیکی قرار دارد، اسفیر در راهکارهای ملی مدیریت سرپناه^۳ به عنوان ابزار مرجع به منظور بهبود کیفیت سرپناه در طی سوانح بکار رفته است.

اقتباس استانداردهای جهانی در مدیریت اردوگاه و برنامه‌ریزی محل در طی بحران بیجاشدگی^۴

در برخی اردوگاهها، مقامات مسئول محلی و نهادهای ملی مدیریت سوانح مسئولیت سیاستگذاری اجرایی، هماهنگی و مدیریت را بر عهده دارند. حتی در شرایط مطابقت استانداردهای جهانی مدیریت اردوگاه با سطوح ملی و زیرملی، شکافهایی همچنان در پاسخدهی شاید هنوز مطرح باشند. هرگونه مطابقت شاخصها با موقعیت باید مورد توافق بیجاشدگان، اجتماعات میزبان و سازمانهای مشغول کار در محل قرار گیرند. برنامه‌ریزی بیجاشدگی پیش از بحران باید شامل گزینه عدم احداث اردوگاه باشد که در برخی موارد، گزینه فوق متضمن مصالح عالیه جمعیت خواهد بود.

در یونان، مقامات مسئول دولت محلی در اردوگاههای حساس ترانزیت به سازمانهای بشردوستانه به طور غیررسمی اطلاع می‌دادند که شاخصها برای استانداردهای خاص جهانی برنامه‌ریزی مکانی برآورده شده‌اند.

در بازار کاکس^۵ در کشور بنگلادش، مقامات مسئول دولت محلی مشارکت کننده در کارگاههای ممیزی مشاهدات ایمنی از کارکنان خود مطالبه می‌کردند که موارد انفرادی مشکلات برنامه‌ریزی محل (عموماً در مقیاس کوچک) را که در طی مشاهدات ممیزی خود متوجه می‌شدند، فوراً برطرف نمایند (به عنوان نمونه، نبود نرده‌ها روی پل یا راه‌پله یا نبود ورودی مجزای زنان در مرکز توزیع).

^۱ HelpAge International

^۲ Pocket Emergency Tool

^۳ National Shelter Management Guidelines (NSMG)

^۴ displacement

^۵ Cox's Bazar

چالشهای کلیدی حین کار با نهادهای ملی مدیریت سوانح

میزان موفقیت در توافق و مطابقت دادن استانداردهای جهانی بشردوستانه با سطح ملی و همچنین فرایند دستیابی به موفقیت متغیرند. دولتها ممکن است استانداردهای جهانی بشردوستانه را به عنوان اولویت نظاره نکنند یا مجموعه‌های استانداردها و شاخصهای خود را تدوین کرده باشند.

برخی از سایر موانع اتخاذ و ادغام استانداردهای جهانی بشردوستانه در بخش ذیل عنوان شده‌اند.

چالشهای ساختاری

- هیچگونه چارچوب فراگیری تعریف نشده است تا با استفاده از آن دست‌اندرکاران دولتی و سمنها بتوانند با یکدیگر همکاری کنند. در برخی کشورها، سامانه پاسخ‌دهی موازی تأمین مالی شده بین‌المللی ایجاد شده است (مانند جمهوری دموکراتیک کنگو).
- ظرفیت عملیاتی ارتباطات تعبیه نشده است تا از طریق آن بتوان به طور مستمر با دست‌اندرکاران ملی و بین‌المللی ارتباط برقرار کرد. تماس با نهادهای مسئول مدیریت سوانح در تعدادی از کشورها دشوار است چراکه آنها فاقد ظرفیت یا منابع مختص هماهنگی با کنشگران بشردوستانه هستند.
- گردش بالای کارکنان نهادهای ملی مدیریت سوانح باعث اختلال در مباحثات مابین مقامات مسئول و دست‌اندرکاران دولتی و همچنین تضعیف سطح تعاملات می‌گردد.

چالشهای غیرساختاری

- استانداردها مفید در نظر گرفته نمی‌شوند: استانداردها شاید به علت بیش از حد بالا بودن (در اقتصادهای توسعه نیافته) یا بیش از حد پایین بودن (اقتصادهای توسعه یافته) با شرایط یا اهداف جزئی ملی مطابقت نداشته باشند. دولتها امکان دارد که مایل به تدوین استانداردها و شاخصهای خود بر مبنای نمایه‌های خاص ملی مخاطرات باشند و به همین علت استانداردهای جهانی را مفید یا مرتبط ندانند.

برداشتهای نادرست رایج درباره استانداردهای جهانی بشردوستانه

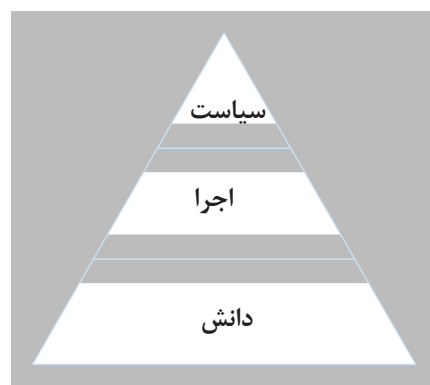
آنها باعث تضعیف پروژه‌های موجود توسعه می‌شوند	آنها باعث عدم توازن مابین افراد دریافت کننده کمک و سایر افراد می‌شوند	آنها فقط برای فقیرترین کشورهای در حال توسعه در نظر گرفته شده‌اند	آنها متعلق به سمنهای بین‌المللی و سازمان ملل متحد هستند
---	---	--	---

- فقدان اجماع سیاسی بر سر پشتیبانی و حفظ سیاستها و رویه‌های ملی مدیریت سوانح. دستیابی به چنین اجماعی در کشورهایی به شدت دشوار است که چرخشهای سیاسی در آنها پس از انتخابات بر رویکرد مدیریت سوانح کشور نیز اثر گذارند.

- نبود آگاهی بر سر استانداردهای جهانی و در نتیجه، کلیه دولتهای ملی و کارکنان نهادهای ملی مدیریت سوانح با استانداردها شاید خیلی آشنا نباشند. به عنوان نمونه در کنیا، هیچ اشاره‌ای به اسفیر در سیاست ملی مدیریت سوانح یا چارچوب برنامه مشترک پایان دادن بحرانهای خشکسالی (۲۰۱۵) نشده است.

سلسله مراتب اقتباس استانداردها توسط مقامات مسئول محلی و ملی^۱

- دانش: کارکنان نسبت به استانداردها واقفند و اما نشر دانش محدود است.
- اجرا: کارکنان نسبت به استانداردها واقفند و به ابتکار خود آنها را بکار می‌برند. انتشار آنها گسترده‌تر است اما استانداردها در همه حوزه‌ها اعمال نمی‌شوند.
- سیاست: استانداردها در سیاست ملی و محلی مدیریت سوانح اتخاذ شده‌اند و در چارچوبهای قانونی ادغام گشته‌اند. کاربرد آنها در این سطح دیگر منوط به دانش فردی نیست.

آموخته‌های کلیدی: آنچه در توجه به این چالشها مؤثر واقع شد

- اتخاذ رویکرد ساختارمند: اذعان آنکه جامعه ملی و بین‌المللی بشردوستانه از تلاشهای ملی امداد پشتیبانی می‌کنند و به اتخاذ رویکرد ساختارمند در کلیه سطوح کمک می‌نمایند. تجربه کشور زیمبابوه نشانگر آن است که سمنها باید به منظور تعامل با دولت در ابتدا تحلیل دست‌اندرکاران و شناخت دقیق میزان تأثیرگذاری دولت را بر مدیریت سوانح انجام دهند. با انجام ارزیابیها، برنامه‌ریزی و دیدارهای مشترک می‌توان به مفاهمه و همکاری متقابل کمک نمود.
- ایجاد کادر افراد رابط: افراد رابط اسفیر مطالبه‌گران شاخص استانداردها هستند و اغلب به ادغام دیدگاههای حق‌محور در سیاستهای مدیریت سوانح کمک کرده‌اند و کیفیت و پاسخگویی را در پاسخدهی تضمین می‌نمایند (به عنوان نمونه در اکوادور).
- انتخاب نقطه ورود صحیح: زمانبندی بررسیها و تمرینات یادگیری پیش و پس از سوانح برای جلب مشارکت نهاد ملی مدیریت سوانح بسیار اهمیت دارد. تجربه نشان داده است که نهادهای ملی مدیریت سوانح که بررسیها را انجام می‌دهند بیشتر احتمال دارد که اسفیر را در رویه‌ها و سیاستهای مدیریت سوانح خود اتخاذ نمایند (مانند پاکستان، اندونزی و ژاپن).

- **ایجاد فضای گفتگو:** با اِعمال بسیاری از نکات پیشین، می‌توان به ایجاد زبانی مشترک حول اهداف مشترک پاسخ‌دهی بشردوستانه به سوانح کمک کرد. استانداردها را می‌توان برای تسهیل تدوین این اهداف به شکلی فعال و بی‌طرف بکار برد (ازجمله در گواتمالا، ژاپن، بنگلادش، پاکستان و هندوستان). ایجاد گفتگو مستلزم حضور دائمی، همکاری سازنده و ارتباط اثربخش با مقامات مسئول و در صورت امکان با عموم مردم درباره اثرگذاری استانداردهای جهانی است (مانند ژاپن).

"ارتباطات شخصی و حرفه‌ای را با دولت برقرار کنید و حضور داشته باشید. با برخورداری از تجارب، تخصص، شبکه و منابع آماده باشید. ارتباطات، همکاری و شراکت را در سطح میدانی تضمین کنید."

دکتر اسکندر لیمان، مؤسس مشترک ام‌پی‌بی‌آی^۱، اندونزی، برگرفته از سخنرانی وی در وبینار همکاری اسفیر با نهادهای ملی مدیریت سوانح: چالشها و عملکردهای مناسب، ۱۴ ژوئیه ۲۰۲۱.

- **مطابقت‌دهی استانداردهای بشردوستانه با موقعیت:** "مطابقت‌دهی با موقعیت^۲ عبارتست از فرایند در نظر گرفتن شرایط محلی به منظور تفسیر استانداردهای موجود و مطابقت شاخصها برای اِعمال هدفمند آنها. مطابقت‌دهی با موقعیت باعث اثربخشی کمک بشردوستانه و تسهیل حداکثرسازی فرصتها و حداقل‌سازی خطاها می‌گردد."^۳

مطابقت‌دهی اسناد جهانی برای پاسخ به شرایط محلی و نیازهای مزمین برای ایجاد امکان اتخاذ استانداردها در سیاستهای ملی مدیریت سوانح بسیار ضرورت دارد. همانطور که در سند راهکارها و استانداردها برای دامداری در بحران در خصوص نهادینه‌سازی^۴ تأکید شده است، موارد مطابقت‌دهی مطالب آموزشی با موقعیت، پشتیبانی از برنامه‌ریزی اقدامات محلی و تمرکززدایی آموزش و آموزشگران همگی باعث تسهیل مالکیت و پایداری می‌شوند.

در اندونزی، استانداردهای اسفیر به زبان باهاسای آن کشور ترجمه شدند اما برای آنکه دولت بتواند مالکیت کامل استانداردها را بر عهده گیرد، فرایند رسمی نهادینه‌سازی شمولگرا مفید خواهد بود.

- **نهادینه‌سازی استانداردها از طریق آموزش و ظرفیت‌سازی:** اجرای دوره‌های قاعده‌مند درباره اسفیر و سایر استانداردهای جهانی بشردوستانه برای مقامات مسئول دولتی (مانند آرژانتین، فیلیپین و گواتمالا) به آگاه شدن آنها نسبت به اصول و رویه‌های رویکرد حق‌محور و پاسخگو به نیاز در تمامی بخشها و مقاطع مدیریت سوانح منجر می‌شود. شبکه اسفیر گواتمالا ابزار ردیابی فعالیتهای ظرفیت‌سازی و آموزش را تدوین نمود تا بتواند دوره‌ها را پیگیری کند و پیامدها در قالب مالکیت محلی قرار گیرند و انتقال دانسته‌ها به شکلی اثربخش پایدار شود. اجتماع بشردوستانه را همچنین می‌توان در جهت ارائه دوره‌های آموزشی مستمر به کارکنان خود به منظور بهبود درک استانداردهای جهانی تشویق کرد.

- **ترجمه:** نهادهای ملی مدیریت سوانح بهتر می‌توانند با استانداردهای اسفیر در زبان خود ارتباط برقرار کنند. از این رو، ترجمه این استانداردها به زبانهای محلی (که در کشورهایی مانند ژاپن و اندونزی انجام شده است) همیشه مفید است.

^۱ Dr. H. Iskander Leman, co-founder of MPBI
^۲ contextualization

^۳ بنگرید به:

Sphere, working with universal standards in local contexts, 16 September 2016. Available at <https://www.spherestandards.org/working-with-universal-standards-in-local-contexts/>

^۴ بنگرید به: Featherstone: Putting the right foot forward

- **تعامل با دانشگاهیان** همراه با فرصتی برای گسترش دانش و کاربرد استانداردهای جهانی است (مانند تجربه بنگلادش و پاکستان). گنجاندن استانداردهای جهانی در آموزش عالی از طریق برگزاری کارگاههای برنامه درسی و عملی حاوی پتانسیل قابل ملاحظه‌ای برای گسترش اذعان و شناسایی استانداردها در میان تصمیم‌گیرندگان علاقمند و مقامات مسئول دولتی در آینده می‌باشد.

مطالبه‌گران و افراد رابط اسفیر و شراکت بشردوستانه اسفیر با اتخاذ این رویکردها می‌توانند:

- **از تقویت مدیریت سوانح پشتیبانی کنند.** با برخورداری از ساختار نهادی دارای تعریف مناسب، می‌توان هماهنگی مابین دست‌اندرکاران دولتی و سمنها را تسهیل بخشید. ساختار نهادی باید در قالبی پشتیبان تمرکززدایی باشد و باعث ایجاد پیوند بین کنشگران غیردولتی و حامیان مالی بین‌المللی گردد.
- **از ایجاد ظرفیت مختص هماهنگی پشتیبانی کنند.** منابع کافی مالی و انسانی و مدیریت مناسب هماهنگی به انسجام و تداوم عملیات بشردوستانه منجر می‌شوند. هماهنگی از طریق ساختارهای بین‌المللی پشتیبانی از جمله خوشه‌های کمیته دائمی میان‌سازمانی یا سایر ساختارهای منطقه‌ای نیز میسر می‌شود.
- **اجرای ممیزی ظرفیت را پیشنهاد کنند.** با توجه به مشارکت ادارات دولتی متعدد در پاسخدهی به سوانح، با ممیزی ظرفیت سازمانی می‌توان به روند شناسایی نقاط قوت و نقاط ضعف ذاتی در شناخت خطرات و راهبردهای مواجهه با آنها کمک نمود. تقویم تفصیلی ظرفیت‌سازی همراه با برنامه اقدام متضمن بکارگیری آموخته‌ها در حوزه‌هایی هستند که تغییرات در آنها اعمال می‌شوند.

پیامهای کلیدی مطالبه‌گری

- کنشگران جامعه مدنی (به عنوان مثال، افراد رابط اسفیر)، نیازمند شناخت کامل فرایندها و کنشگران درگیر مدیریت سوانح (شامل کارگزاریهایی سازمان ملل متحد و برخوردار از پتانسیل تبدیل شدن به شرکای مفید مطالبه‌گری) هستند.
- تقویت شراکتهای سمنهای محلی اهمیت دارد. برخی از کشورها شاهد شکل‌گیری گروههای اسفیر از جمله نمونه‌های شامل نمایندگان نهادهای ملی مدیریت سوانح هستند^۱. در عرصه تعامل با نمایندگان نهادهای ملی مدیریت سوانح، پیگیری نمونه‌های فرایندهای موفقیت‌آمیز از کشورهای منطقه یا همجوار با کشورهای دارای روابط تنگاتنگ، نیز شاید روشی مناسب باشد^۲.
- مطالبه‌گری پایدار، جمعی و شواهدمبنای برای ارتقای استانداردهای جهانی بشردوستانه، تعامل معنادار با نهادهای ملی مدیریت سوانح و تضمین انسجام و پاسخگویی در مدیریت سوانح ضرورت دارد.
- دو پیام کلیدی برای نهادهای ملی مدیریت سوانح مطرح هستند:

۱. استانداردهای جهانی بشردوستانه همراه با رویکرد یکپارچه و گامهای تفصیلی برای نهادهای ملی مدیریت سوانح هستند تا آنها پاسخدهی بشردوستانه حق محور باکیفیت را مطابق با پیامدها و ارزشهای مورد قبول جهانی تضمین نمایند. در این استانداردها، زبانی مشترک برای کنشگران ملی در تمامی سطوح و کنشگران بین‌المللی پشتیبان مدیریت ملی سوانح ارائه شده است.

^۱ بنگرید به: spherestandards.org/focal-points/ (نمونه‌ها عبارتند از بنگلادش، بولیوی، هندوراس و هندوستان).

^۲ بنگرید به:

۲. همگان از حق زندگی توأم با کرامت برخوردارند. عوامل مانع بر خورداری افراد از این حق در گروههای جمعیتی مختلف متغیرند. استانداردهای جهانی همراه با امکان شکل‌گیری مدیریت هدفمند و نیازمحور سوانح هستند.

پیشنهادهای برای دستیابی به این اهداف:

هم‌افزایی: تدوین و ارتقای موارد هم‌افزایی میان سازمانها به منظور دستیابی به اقدامات منسجم و هماهنگ که باعث تسهیل بکارگیری استانداردهای جهانی در سطوح ملی و محلی خواهند شد.

برای مثال استانداردهای جهانی در تدوین رویکرد یکپارچه در سطح ملی مفید واقع خواهند شد و با اتخاذ آنها می‌توان به ارتباط و همکاری بهتری با کنشگران غیردولتی پشتیبان اقدامات روی آورد.

ادغام: سازگاری با تغییرات اقلیمی و کاهش خطر سوانح باید در سطوح ملی و محلی از طریق هماهنگی با دست‌اندرکاران غیردولتی ادغام گردند. اسفیر و سایر استانداردها حاوی راهکارهای یکپارچه برای پاسخ‌دهی به این مهم هستند.

برای مثال پیام: از اسفیر می‌توان در روند فعالیت در جهت محدودسازی مواجهه افراد با خطرات سوانح و اثرگذاری تغییرات اقلیمی بهره برد.

بنگرید به: <https://spherestandards.org/wp-content/uploads/Sphere-ThematicSheet-DRR-EN.pdf> و <https://spherestandards.org/wp-content/uploads/Sphere-thematic-sheet-environment-EN.pdf>

اراده و نفوذ: انجام اصلاحات سیاسی در راستای پاسخ‌دهی متداوم به سوانح، بازتوانی مشارکتی و برنامه‌ریزی کاهش خطر تا حدودی بستگی به اراده سیاسی و نفوذ مدیریتی دارد.

برای مثال پیام: حکمرانی خوب سوانح پیامد تعهد جمعی کنشگران سیاسی و اداری در اجرای اقدامات منسجمی است که با انجام آنها می‌توان مجموعه اهداف هم‌راستا با منافع عموم را تحقق بخشید. استانداردهای بشردوستانه حاوی زبانی مشترک برای این تعهد جمعی می‌باشند.

مطابقت‌دهی: با استفاده از استانداردهای جهانی کیفیت و پاسخگویی می‌توان برنامه‌های موجود مدیریت سوانح را از طریق هدفگذاری مبتنی بر نیازها تکمیل و تقویت کرد.

برای مثال پیام: نیازی به تغییر کامل رویکرد نیست چراکه هدف از طرح استانداردهای جهانی بشردوستانه در واقع نه تغییر رویکرد بلکه پشتیبانی و تقویت آن است.

پوشش دامنه گسترده‌تر: به مخاطرات طبیعی و همچنین بحرانهای طولانی مدت می‌توان با استفاده از استانداردهای جهانی کیفیت و پاسخگویی توجه کرد (پشتیبانی از آمادگی، کاهش، پاسخ‌دهی و بازتوانی).

برای مثال پیام: استانداردهای جهانی بشردوستانه باعث تسهیل مداخلات در تمامی مقاطع مدیریت سوانح می‌شوند.

چرخش در تمرکز: اگرچه داراییهای مفقود در طی امداد پسانح به‌زبانی می‌گردند اما از طریق سازگاری با تغییرات اقلیمی و کاهش خطر سوانح درازمدت می‌توان اثرگذاری سوانح را بر جمعیت‌های انسانی و اقتصادها کاهش داد.

برای مثال پیام: چرخش در تمرکز بر توجه به عوامل زمینه‌ای سوانح بجای تمرکز بر پشتیبانی از امداد پسانح ضرورت دارد. با استانداردهای اسفیر می‌توان از طریق شناسایی نیازهای بشردوستانه اساسی و اضطراری در چهار بخش نجات‌بخش جان انسانها به عوامل زمینه‌ای توجه بهنگام نمود.

ظرفیت‌سازی مستمر: آموزش مستمر در خصوص اهمیت استانداردهای جهانی و متعاقباً ترویج پشتیبانی از ترجمان بینش به کنش باعث پیشبرد مقابله با از ریزش دانسته‌ها به علت گردش بالای کارکنان خواهد شد.

برای مثال پیام: سرمایه‌گذاری بر ظرفیت‌سازی حول محور استانداردهای جهانی به عنوان فعالیت مستمر.

مرتبط سازی آموزش و عمل: کار در سطح اجتماعات و متابعت از استانداردهای جهانی در راستای پشتیبانی از مطالبه‌گری شواهدمبنا باید مورد تأکید قرار گیرد. ادغام استانداردهای جهانی بشردوستانه در مرحله طراحی و تأیید برنامه‌ها هم اکنون تحت پشتیبانی حامیان مالی قرار دارد و باید بتوان از این پشتیبانی کاملاً بهره جست.

برای مثال پیام: سیاستهای نهادهای ملی مدیریت سوانح را باید با رویه‌های عملی شواهدمبنا پیوند داد.

استانداردهای جهانی بشردوستانه ابزار پشتیبانی از تصمیم‌گیری هستند: ابزار مذکور در تمامی مراحل چرخه مدیریت سوانح بکار می‌آیند و گزینه مطلوبی برای ارتقای اثربخشی، کیفیت و پاسخگویی در روند پاسخ‌دهی بشردوستانه می‌باشند.

برای مثال پیام: در اسفیر و استانداردهای جهانی بشردوستانه، حوزه‌های کلیدی اخلاقی و عملی مداخلاتی عنوان شده‌اند که نهادهای ملی مدیریت سوانح باید بر آنها تمرکز نمایند.

بسته خودساز^۱ برای تسهیل بومی‌سازی استانداردهای جهانی بشردوستانه

بسته خودساز حاوی روشی عینی برای جلب مشارکت مقامات مسئول در تمرین نهادینه‌سازی استانداردهای بشردوستانه است. با اعمال این روش بسیار مشارکتی می‌توان از پذیرش استانداردهای جهانی در سطح محلی و پاسخ‌دهی بشردوستانه قابل اطمینان و حق‌محور پشتیبانی کرد. برای آشنایی با کارکرد آن، همچنین بنگرید به پودمان آموزشی "اسفیر برای نهادهای ملی مدیریت سوانح".

مآخذ

Akerkar, S. and Bharadwaj, R. Good Practice Guide – Embedding Inclusion of Older People and People with Disabilities in Humanitarian Policy and Practice, 2018.

Featherstone, A. “Putting the best foot forward: localisation, contextualisation and institutionalisation”. A discussion paper for the Livestock Emergency Guidelines and Standards. Livestock Emergency Guidelines and Standards, 2020.

Humanitarian Standards Partnership. Find all HSP handbooks here:

<https://spherestandards.org/humanitarian-standards/standards-partnership/>

Ishiwatari, M. "Disaster Risk Management at the National Level". ADBI Working Paper 448, Tokyo: Asian Development Bank Institute, 2013.

"Placing global standards in local contexts". Sphere, 16 September 2016. Available at <https://www.spherestandards.org/working-with-universal-standards-in-local-contexts/>

"Sphere standards in national humanitarian response: Engaging with National Disaster Management Authorities." A discussion paper. Sphere, 2016. <https://spherestandards.org/engaging-with-national-disaster-management-authorities-to-adopt-humanitarian-standards/>

Working with NDMAs: Challenges and Best Practices. Sphere Webinar, 14th July 2021. https://www.youtube.com/watch?v=Fbh_fnFDpAE&list=PLfb1NgQXCWhhnkwxxyuAPoeuLc36kjcdPA

What makes international standards interesting for NDMAs? Opportunities and challenges of engaging with NDMAs. Sphere, 2019. <https://spherestandards.org/resources/?category=ndmas&lang=all&years=all&postTag=all&pages=1>

The Sphere Handbook. Sphere Association, 2018.

راهنمای موضوعی حاضر توسط پراساد سِوِکاری (Prasad Sevekari) تدوین شده است. اسفیر همچنین مراتب سپاس خود را از اجتماع جهانی اسفیر بابت بازخوردهای ارزشمند و ارائه مطالعات موردی توسط آنان اعلام می‌نماید.

مجموعه راهنماهای موضوعی اسفیر، ۲۰۱۹

ژنو، سوئیس

www.spherestandards.ir

ترجمه از متن انگلیسی: حمید مرعشی

با همکاری نازنین کاظمی، پریسا بهمنی و شهریار رحمانی (کنسرسیوم بین‌المللی پناهندگان در ایران)